

Fontana: la formació d'un subjecte nacional

Fa una setmana era Sant Jordi. Un dia que dediquem, per dir-ho breument, a mostrar-nos afecte i a celebrar la cultura. Un dia excepcional que no segueix gaires dictats i que anem configurant entre tots, horitzontalment. Que no és ben bé ni festiu ni estrictament laborable. El dia especial que, quan tens l'oportunitat d'aprofitar-lo per mostrar el país a algú de fora, et garanteix sempre alguna guspira d'orgull. Cap altre dia és com aquest. Perquè potser és el dia que més ens assemblem, col·lectivament, a comens agradaria ser.

En el balanç d'aquest any s'ha destacat l'increment de la venda de roses i de llibres. I les dades favorables s'han apuntat com a símptomes d'una certa represa en el camp literari i editorial. La necessitem molt. En el transcurs de la diada s'han consagrat unes quantes obres d'autors i autores que són i seran àmpliament llegits. S'han apuntat tendències. Hem pogut triar i remenar. Deixar-nos aconsellar i seguir l'instint. S'han consolidat noms que ja ens eren coneguts i n'hem descobert de nous. Per llegir immediatament, per regalar o per tenir a la reserva.

Passejant per les parades em trobava a cada pas amb una obra editada fa set mesos i que ha constituït un gran esdeveniment intel·lectual. Era entre les més demanades. Persones molt diferents la mostraven o recomanaven. També vaig veure que tenia predicament

entre la gent de la política institucional. Ho vaig trobar engrescador. I més encara a l'inici d'una successió de convocatòries electorals que poden tenir una gran transcendència: poden desencadenar una revolució tranquil·la i obrir una etapa de profundes transformacions polítiques i socials. Vist així, el llibre i el seu èxit no poden resultar més oportuns.

Parlo de *La formació d'una identitat. Una història de Catalunya*, de Josep Fontana. Un llibre que he trobat extraordinari. La més sòlida síntesi interpretativa de la història de Catalunya. És una obra exigent, ambiciosa i complexa. Que combina el bagatge erudit amb la voluntat de poder ser accessible a un públic no especialitzat. Per això ha estat, d'ençà que va sortir, l'octubre del 2014, en les llistes de llibres

JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

CONSULTEU
MÉS ARTICLES A
www.ara.cat

més venuts. I m'agrada constatar que també seria en una llista dels més llegits.

Disposem de diverses aproximacions a la història de Catalunya, i algunes referides als Països Catalans. Fetes des de perspectives diferents i d'una variada pretensió editorial. N'hi ha d'una notable

importància bibliogràfica, perquè han servit com a referència acadèmica i com a vehicle d'alta divulgació. Algunes són obres clàssiques, conegudes per qui les va dirigir o coordinar; d'altres es mencionen per l'editorial que va assumir el projecte; d'altres, per algun volum o capítol destacat. Però la tradició historiogràfica i les aportacions constants que s'hi van produint exigeixen que, de tant en tant, algú amb prou coneixement i autoritat assumeixi la tasca d'aplegar-ho

tot, endreçar-ho amb bon criteri, projectar-hi una mirada general des del present, i fer-ne una síntesi intel·ligent i intel·ligible. No es fa gaire sovint i amb encert. Fontana ho ha fet magistralment.

Jaume Vicens Vives, per esmentar un precedent il·lustre i influent, va assajar una síntesi interpretativa, feta des de la perspectiva històrica, amb *Notícia de Catalunya* (1954). Les condicions de l'època eren molt difícils. Es tractava d'auscultar un pacient de futur incert, fer-li algun advertiment i donar-li esperança. L'obra de Josep Fontana és d'una envergadura superior. És també interpretativa però menys especulativa. Es proposa explorar amb rigor el fil històric dels comportaments dels diversos sectors socials, enfrontats a tota mena de reptes. Però des de la seguretat que el país és viu i consistent. Ell hi detecta les continuïtats i les seves claus, el pes relatiu de cada grup en cada moment, i proporciona una visió actualitzada del conjunt. Ens ajuda a llegir el passat del país i a donar-li sentit actual per contribuir a inspirar les polítiques d'ara mateix.

Fontana consigna què l'ha mogut a escriure aquest llibre: "Ara em tocava d'arriscar-me en aquesta aventura que té les seves motivacions [...] en les profundes arrels que ens lliguen a tots i a cada un de nosaltres a la sort del nostre poble". Per això ha resseguit les experiències històriques que han conformat "una identitat col·lectiva i una cultura pròpia que proporcionen als seus ciutadans un sentit de connexió i de pertinença".

El resultat és un llibre magnífic. Que conté els fonaments i les raons que expliquen la voluntat decidida d'un poble de ser reconegut com a subjecte polític homologable, i d'assolir l'emancipació social i la plenitud nacional.

LAMARTARILE

'La formació d'una identitat' ens ajuda a donar sentit actual al país per inspirar les polítiques d'ara mateix

